

Zedinjena Slovenija

Današnja Slovenija pa je bila pred dobrimi 150 leti še vedno razdeljena na pokrajine – Kranjska, Koroška, Štajerska, Goriška in Istra ter Trst.

Za prebivalce niso uporabljali enotnega imena Slovenci, ampak so jih imenovali po deželah – KOROŠCI, ŠTAJERCI, KRANJCI ...

Tedaj smo živeli v avstrijskem cesarstvu. To je bila država z več narodi.

Gospodarji naših dežel so bili zato Nemci, Ogrji (Madžari) in Italijani. Uradni jezik je bil nemški, slovensko so govorili le na podeželju. Slovenski izobraženi ljudje so zahtevali, da je slovenski jezik enakopraven nemškemu.

cesarica Marija Terezija

Leto 1848 imenujemo leto POMLADI NARODOV. Takrat so posamezni narodi v avstrijskem cesarstvu zahtevali, da se država preuredi in da se začnejo jeziki posameznih narodov uporabljati v šolah in uradih.

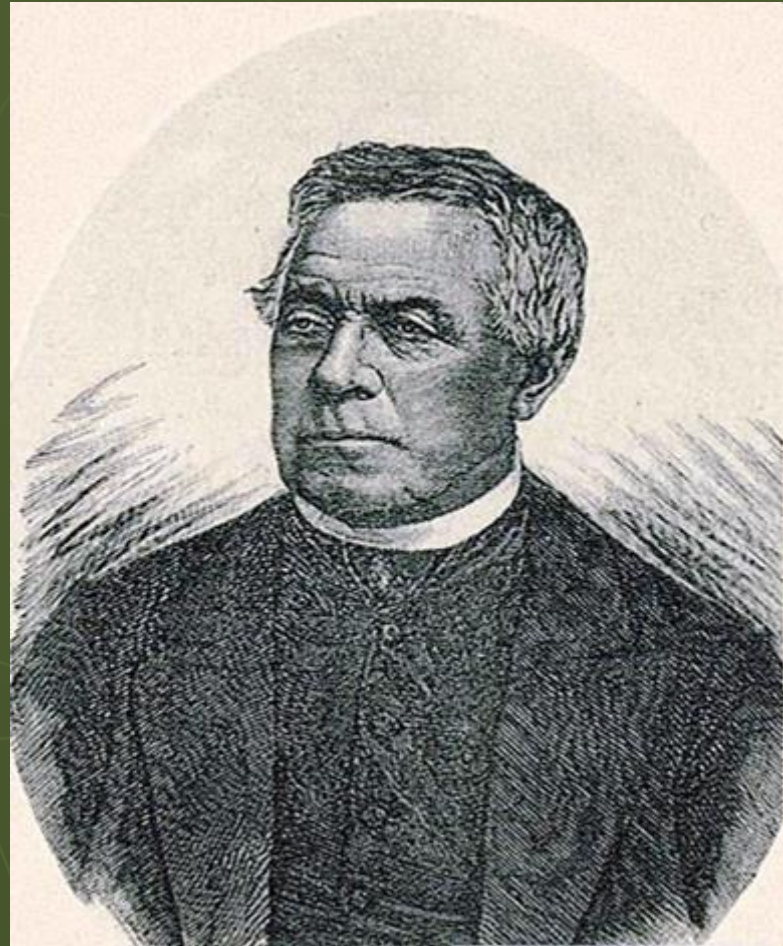
Novice.

Na Dunaji se je slovenski zbor ustanovil, kteriga predsednik je slaven Dr. Miklošić, njegov namestnik pa mnogospoštovani Dr. Hladnik; zbora tajnik je iskreni Slovenec Globočnik. Ta zbor se „Slovenija“ imenuje.

Ravno ta zbor se pripravlja prošnje sestaviti, ktere bi se v imenu slovenskih dežel presvitlimu Cesarju predpložile. De bojo pa te prošnje glas Slovincov, bo imenovani zbor sestavljene prošnje poprej po slovenskih deželah poslal, de se bojo rodoljubi podpisali.

V letu 1848 smo Slovenci prvič zahtevali ZEDINJENO SLOVENIJO. Program Zedinjene Slovenije je prvi predstavil MATIJA MAJAR – ZILJSKI.

SLOVENIJA NAJ BI
ZDRUŽEVALA VSA
OZEMLJA, KJER
SO ŽIVELI
SLOVENCİ,
tedanje meje med
deželami (Koroško,
Štajersko,
Kranjsko ...) pa naj
bi ukinili.

Matija Majar - Ziljski

Kaj Slovenci terjamo?

Presvetli naš cesar Ferdinand so dovoljili 15. Brezna (Suica) letas vsem narodom in deželam našega cesarstva svobodno ustavo.

Kaj je to ustava? To je zlat, prav cesarski dar; še le pozneje bomo jasneje to spoznali. Do zdaj je sedelo nekoliko uradnikov v kaki pisarnici (kancelji), so umeli in napravljali postave in zakone za naroda so čisto le slabo poznali, posvetovali se z ljudmi, kateri imajo tudi moškega v glavi, skoravno v pisarnici ne sedijo, niso hoteli, in tako se je zgodilo, da so nekda (kmeti in) napravili dobre in koristne postave in zakone, nekda pa tudi — skoravno bi dobro mislili — deželi škodljive in narodu neprilicne, neprijetne in oporne, da je bilo vse narobe. Presvetli cesar se zdaj po ustavi ukazal, da se mora v vsaki deželi iz vsih stanov nekoliko pametnih in poštenih mož, zlahtnikov, duhovnikov, mestničanov in tudi kmetov v deželski zbor zbrati. Nekatere boje presvetli cesar k zboru poklical, ti so slali, in ti se imenujejo poslaniki (Deputirte). Stalisi in poslaniki v deželskem zboru zbrani se boje naprej od deželskih potreb pogovarjali, od narodnih želj se posvetovali in potem zakone in postave ustanovili — zato se reče, da imamo ustavo (Constitution). V zboru mora vsaki po svoji vesti pažljivo in serčno to govoriti in terjati, kar misli, da je vsi deželi, vsimu narodu k pridu. Kar se v zboru bude ustanovilo, to bude veljalo za vsa naroda, za vsa dežela, kakor hitro cesar zakon, to je postavlo podpisajo. — Vsakemu človeku se tudi zdaj ne bude moglo vsreči, — tudi zdaj, ko bomo ustavo imeli, ne bodo nikomur prečni golobi v usta leteli, vendar bodo zakoni in postave z božjo pomočjo od toliko pametnih mož storjene boljše od poprečnih, storjenih v pisarnicah od nekterih uradnikov po njih glavi in volji.

Taki deželski zbori se bodo v teh dneh zbrali v Ljubljani, v Celovcu, v Gradcu, v Zagrebu in tako dalje.

Kteri novi zakoni in postave se pak bodo ustanovili?

Natanjko se to še reči ne more. Kolikor sva jaz do zdaj zvedil, blizo vsi zbori sledeče stvari terjajo:

da bi se občine svobodno ustrojile (freie Gemeindeverfassung), to se pravi, da bude jeden izmed sosedov župan in da si sosedji sami izberejo dva priseljnika (tako se imenujeta, ker morata naperseti vse po pravici ravnati), ktera bi z županom vse, kar občino zadeva obkrožela, bi zbrala cesarski davek, in ga nesla, kamor služi, namesto, da vsaki gospodar hodi k gospodskini plačavi; občina bi sama svoje dohodke (Einkünfte) sprijemala, jih hranovala in spet upotrebila, brez da bi se druga gospoda v to mešala. Tako bi tudi pri cerkvah vse sami opravili; bolj bi gospodarili, ležje bi svoje cerkve oplešali. Tako bi sosedščina, občina pri vsih rečeh, kar njo zadeva, vse svobodno obrabala, — kakor človek, kteremu se reče: svoj-bodi. Vsakega polica bi bilo sosednje (Gemeinde-Versammlung), v ktere bi vsaki sosed prišel. Župan in priseljnika bi rajtingo skazala in od vsih reči odgovarjala, kaj in kako sta postopala; vsi bi se pogovorili, kaj bi se dalo lepši in koristni v sosedščini, v občini obrniti. Vsakega tretjiga leta bi se priseljnika na novo zbrala, ali pa spet ravno tista potrdila;...

da bi se zakoni (postave) mogli ustanoviti in narediti samo v deželskem zboru, koder se stalisi in poslaniki — to se pravi gospodi, mestjani in kmeti zbrani; — da bi si tudi nobednih davkov naložiti ne smelo, ako bi zbor ne privolil;...

da bi morali uradniki vsi, tudi naj viši od svojega uradovanja odgovarjati, — zboru vsakega leta rajtingo dati, koliko se je potonilo in k čemu;...

da bi nikdo ne smel človeka samovoljno zapreti ali kazniti, temoč da se mora popred javno po priseljnikih obsoditi;...

da bi se pri sodiščih (Gerichten) vse javno, to je odina pred ljudmi, in ustmeno (mündlich) sodilo in uradovale. Koliko bi to bilo bolj dober kup, kakor toliko pisarje in pisarjev, in koliko sogleje bi se sodba dokončala;...

da bi se narodna straža (Nationalgarde) sostavila, to je: da bi se močje več del doma rekreirati očili, in se po kazarnah toliko ne potikali, doma delo samodili, nekda na dom prav poznali, zraven pa deželi toliko silo denarjev stali; kadar je mir naj bodo doma; kadar je vojska pri-nemo pa vsi za orožje...

Teh stvari blizo v vsih deželah terjajo — naši slavenski brati v združenih kraljevinah Dalmacije, Horvati in Slavonije ravno to zahtevajo (imeti hočejo) in tudi še:

da so nezavisni svobodni narodi;

da imajo svojo gospodo, tudi v naj višjih deržavnih službah (ministerium) in svojega stroda.

da pri ti priči od zdaj v njihovih treh kraljevinah ne sme nobedne časti, ne duhovske ne svetovne (geistliche oder weltliche Anstellung) imeti in obnašati, ako ni v teh kraljevinah rojen;

da se desetine in rabote odkupijo;

da se more svobodno govoriti, učiti, tiskati dati in verovati;

da se pri deržavnim zboru vsigdar vsi stani zastupeni (repräsentirt);

da se mitnice (Mauthen) na meji kraljevin Horvatske, Slavonije in Dalmacije in med deržavami slavansko in italijansko-avstrijskimi odstranijo in henjajo;

da se slavenski jezik uprje v vse pisarnice in v vse nižji in višji učilnice;

da se v Zagrebu vsa učilnice Univerzitet (to se ve da slovensko) utemelji ali povzdigne;

in še več drugih imenitnih reči.

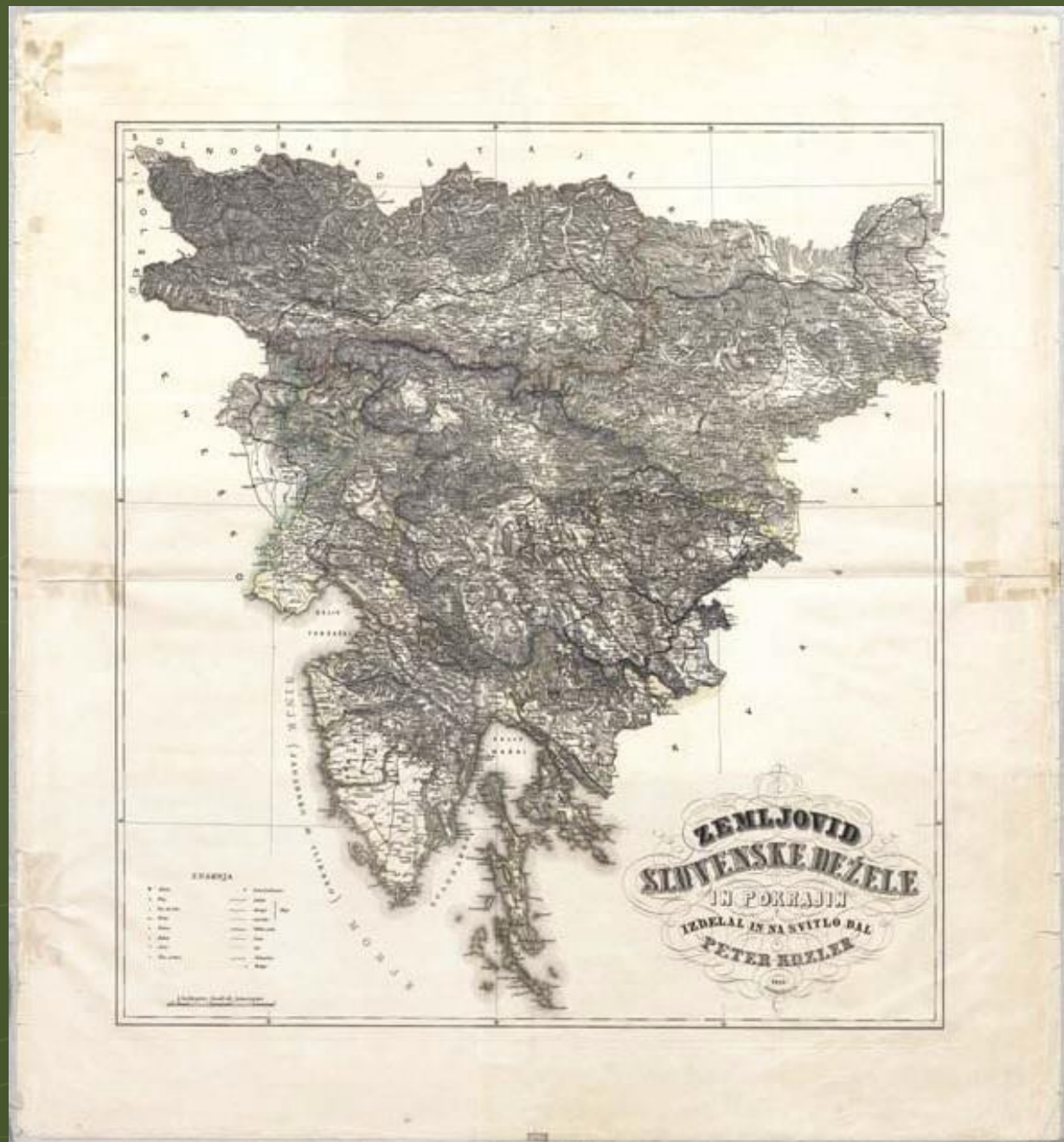
Taki zakoni (postave) se bojo ustanovili in naredili, kar do zdaj slišimo. Taki zakoni se bodo tudi nam dobro prilagili, in nam se ni potreba za nje toliko poganjati, ker blizo vsi avstrijski narodi ravno to iščejo. Kaj pa mi Slovenci bomo želeli za nas posebej?

Naj prva, naj imenitnejša stvar, za ktero se vsi Slovenci s vso močjo možko in serčno oglašati moremo, je:

Slovenski izobraženci z Dunaja in Gradca so natisnili javno prošnjo z naslovom "Kaj bomo Slovenci cesarja prosili?" in jo dali v podpis rojakom po vseh deželah. Podpisalo jo je več tisoč Slovencev, med njimi veliko žensk.

ZEDINJENA
SLOVENIJA
naj bi imela
svoj parlament
in vlado,
slovenski jezik
pa bi uvedli v
šole in urade.

Vendar bi
Slovenija še
vedno ostala
del
avstrijskega
cesarstva.

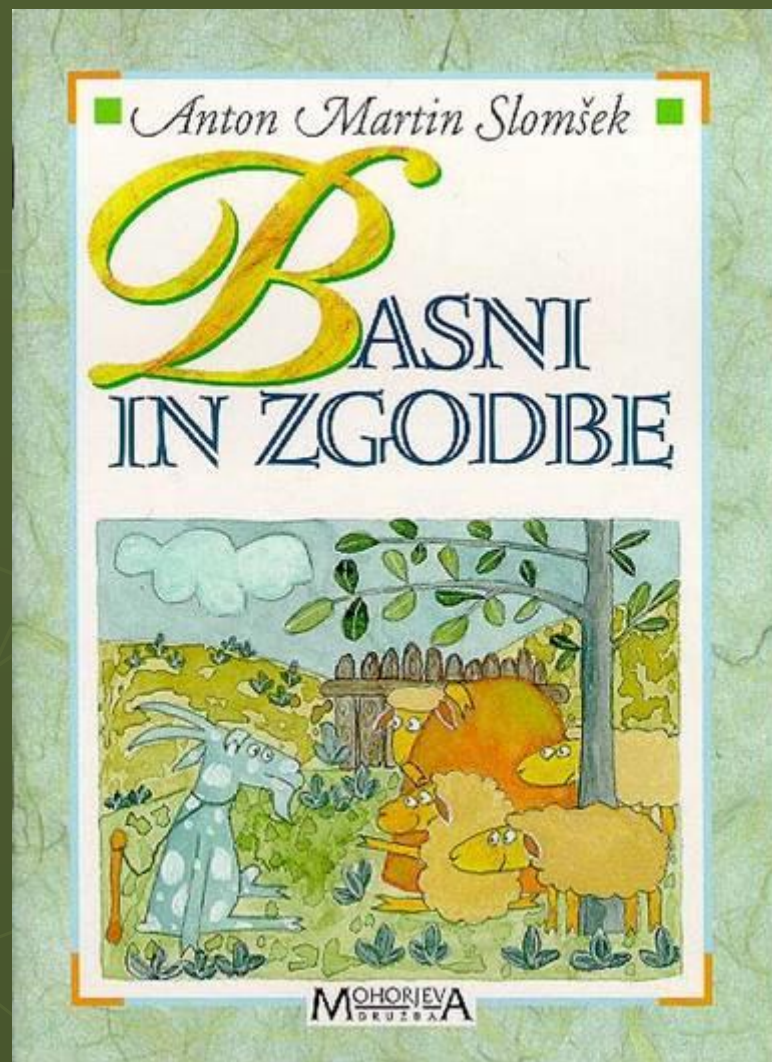

V mestih so zavedni Slovenci prirejali predstave. Na njih so peli slovenske pesmi, recitirali Prešernove pesmi, igrali igre, da bi poudarili slovenski značaj mest.

Slovensko igro Ta veseli dan ali Matiček se ženi je napisal Anton Tomaž Linhart.

Škof Anton Martin Slomšek je utrjeval pomen slovenščine tudi s pisanjem za otroke in mladino in izdajanjem " poceni dobrih slovenskih knjig".

Leta 1848 smo Slovenci prvič dobili svojo narodno zastavo. To je bila belo-modro-rdeča trobojnica. Te barve smo v zastavi ohranili do danes.

